

1.7.2026

SUP0 643/01.04.01.03/2026

Sisäministeriö

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö VN/34876/2025

Suojelupoliisin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026) täydentämisestä

Sisäministeriö on pyytänyt suojelupoliisilta lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esitysluonnoksesta, jossa on kyse poliisin rikostiedustelua koskevan esityksen täydentämisestä.

Suojelupoliisi on osallistunut rikostiedustelulainsäädäntöä koskevan säädöshankkeen työskentelyyn hankkeen työryhmässä.

Suojelupoliisi toteaa, että vireillä olevien rikostiedustelua koskevien säädöshankkeiden toteutuessa Suomessa olisi siviili- ja sotilastiedusteluviranomaisten lisäksi kolme muuta viranomaista poliisi, Tulli sekä Rajavartiolaitos, jotka suorittaisivat omilla toimialoillaan uhkaperusteista tiedustelua. Suojelupoliisi ei näe tässä asetelmassa ongelmaa edellyttäen, että tiedusteluviranomaisten toimialojen ja tehtävien rajat säilyvät riittävän selkeinä sekä lainsäädännössä että käytännön toiminnassa.

Sijaintitietojen hankkiminen ja osallistuva tietolähde

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi sijaintitietojen hankkimista koskeva toimivaltuus poliisilain 5 lukuun ja 5 b lukuun sekä pakkokeinolain 10 lukuun. Ehdotetulla toimivaltuudella pyritään erityisesti selkeyttämään voimassa olevaa oikeustilaa antamalla poliisille selkeä laissa säädetty toimivaltuus säännöksessä tarkoitettujen tietojen saamiseen tietoyhteiskunnan palveluntarjoajilta. Sijaintitiedolla tarkoitettaisiin viestintäverkosta, telepäätelaitteesta tai tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen yhteydessä kerättävää tai käsiteltävää tietoa, joka ilmaisee teleosoitteen, telepäätelaitteen tai tietyn yksilöivän tunnisteiden sijainnin.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi poliisilain 5 lukuun ja 5 b lukuun sekä pakkokeinolain 10 lukuun osallistuvan tietolähteen käytöstä. Osallistuvan tietolähteen käyttämisessä olisi kyse ohjatun tietolähteen käyttöalan tapauskohtaisesta laajentamisesta.

Suojelupoliisi pitää sekä sijaintitietojen hankkimista että osallistuvan tietolähteen käyttöä koskevia ehdotettuja toimivaltuuksia kannatettavina. Keinot tulisivat myös suojelupoliisin käyttöön silloin, kun se tekee omiin tehtäviinsä liittyvien rikosten estämistä ja paljastamista. Ehdotusta pidetään tältä osin kannatettavana. Suojelupoliisi pitäisi kyseisiä toimivaltuuksia tarpeellisina myös siviilitiedustelussa, joten niistä tulisi säätää erikseen myöhemmässä vaiheessa siviilitiedustelua koskien poliisilain 5 a luvussa.

Yhdistymistietojen hankkiminen

Tukiasematietojen hankkimista koskevan toimivaltuuden nimi muutettaisiin yhdistymistietojen hankkimista koskevaksi toimivaltuudeksi ja samalla toimivaltuus laajennettaisiin ja muutettaisiin koskemaan niin sanottuja yhdistymistietoja. Ehdotetun säännöksen mukaan yhdistymistietojen hankkimisella tarkoitettaisiin tiedon hankkimista tietyn tukiaseman kautta telejärjestelmään tai tietyssä sijainnissa tietoyhteiskunnan palveluntarjoajan tietokantaan yhdistyneistä tai yhdistyvistä teleosoitteista, telepäätelaitteista ja yksilöivistä tunnisteista. Muutoksella siirryttäisiin kohti teknologianeutraalia sääntelyä ja muutos selkeyttäisi voimassa olevaa oikeustilaa.

Suojelupoliisi kannattaa esityksen ehdotusta tukiasematietojen hankkimista koskevan toimivaltuuden muuttamisesta yhdistymistietoja koskevaksi toimivaltuudeksi ja kannattaa sen muuttamista tässä esityksessä myös poliisilain 5 a luvussa, joka koskee siviilitiedustelua.

Salainen kotietsintä

Poliisilain 5 lukuun sekä poliisilain 5 b lukuun ehdotetaan lisättäväksi paikkatiedustelu-niminen uusi toimivaltuus.

Suojelupoliisi toteaa, että paikkatiedusteluksi nimetty rikostorjunnan toimivaltuus on nimeämisensä vuoksi vaarassa sekoittua siviili- ja sotilastiedustelutoimivaltuuksiin. Sen sijaan, että rikostorjunnassa käytettävä toimivaltuus nimettäisiin siviili- ja sotilastiedustelutoimivaltuutta vastaavasti, niin se pitäisi ennemmin nimetä rikostorjunnassa käytettäväksi ehdotettua toimivaltuutta vastaavasti eli tässä tapauksessa toimivaltuuden esikuvan tulisi tulla pakkokeinolaista, jota poliisi soveltaa. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan kohdistuvaa paikkatiedustelua tulisi poliisin rikostorjunnassa tästä syystä kutsua salaiseksi kotietsinnäksi, kuten on tehty pakkokeinolain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 98/2026 vp). On viranomais toiminnan kannalta tärkeää, että terminologia pysyy yhtenäisenä rikostorjuntaa koskien eli silloin kun kyse on rikosten estämisestä, paljastamisesta ja selvittämisestä tai rikostiedustelusta. Siviili- ja sotilastiedustelussa käytettävä termistö eroaa perustellusti rikostorjunnan termistöstä.

Velvollisuutta määrätä julkinen asiamies pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan kohdistuvaa teknistä kuuntelua (asuntokuuntelu) sekä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan kohdistuvaa paikkatiedustelua koskevien vaatimusten tuomioistuinkäsittelyyn ei ulotettaisi suojelupoliisin tekemiin poliisilain 5 luvun rikosten estämistä ja paljastamista koskeviin vaatimuksiin. Tätä ratkaisua voidaan pitää kannatettavana. Esityksen sivulla 91 julkisasiamiestä koskevan 45 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan kuitenkin virheellisesti myös suojelupoliisin

päällystöön kuuluva poliisimies kiirepäätöstä koskevassa tekstikappaleessa. Kyseessä näyttäisi olevan huolimattomuusvirhe.

Kotirauhan suoja

Suojelupoliisi katsoo, että peitelty tiedonhankinta on esitysluonnoksessa tarpeettomasti laitettu pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan kohdistuvan ehdottoman kiellon piiriin. Suojelupoliisi katsoo, että peitetoiminta, valeosto sekä peitelty tiedonhankinta ovat samankaltaisia tiedonhankintakeinoja ja niitä tulisi käsitellä yhtäläisellä tavalla esityksestä. Peitelty tiedonhankinta on näistä kolmesta toimivaltuudesta joka tapauksessa perusoikeuksiin puuttumisen näkökulmasta lievin, koska sitä käytetään vain lyhytaikaisesti ja yksittäistapauksessa. Suojelupoliisi siten lisäisi peitelty tiedonhankinnan peitetoiminnan ja valeoston oheen keinoiksi, joita käytettäessä voidaan mennä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan sen käyttäjän aktiivisella myötävaikuttamisella. Kaikki samat salaisen tiedonhankinnan paljastumiseen liittyvät syyt, jotka puoltavat keinon mahdollistamista pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa peitetoiminnan ja valeoston osalta, pätevät myös peiteltyyn tiedonhankintaan.

Apulaispäälikkö

Jonna Turunen

Suojelupoliisin ylitarkastaja

Heli Heikkola

Asiakirja (ID 82684) on sähköisesti allekirjoitettu Suojelupoliisin asiankäsittelyjärjestelmässä 1.7.2026 10.00.26. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.